

Consiliul pentru Prevenirea Torturii
(CpPT)

Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT
privind vizita preventivă
efectuată la Izolatorul de detenție provizorie a
Inspectoratului de Poliție Căușeni,
în data de 17 aprilie 2018

Raportul a fost elaborat de către

Membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii:

- **Ceslav PANICO,**
- **Svetlana DOLTU,**
- **Mihail GORINCIOL,**
- **Oxana GUMENNAIA**

Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CpPT) a fost instituit la data de **24 octombrie 2016** în corespundere cu prevederile Legii nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman).

Scopul CpPT este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (UN OP CAT).

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)*, precum și conform p. 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*,

Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite preventive și de monitorizare neanunțate în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

I. PRELIMINARII

La data de 17 aprilie 2018, între orele 10:10 – 12:00, membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (în continuare CpPT) au efectuat o vizită preventivă la Izolatorul de detenție provizorie al Inspectoratului de Poliție Căușeni.

Vizita a fost realizată în următoarea componență:

1. Mihail Gorincioi – membrul Consiliului,
2. Oxana Gumennaia – membra Consiliului,
3. Ceslav Panico – membrul Consiliului.

Scopul vizitei: Monitorizarea situației în Izolatorul Inspectoratului de Poliție Căușeni privind respectarea drepturilor persoanelor deținute în IDP Căușeni, în vederea prevenirii torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

Izolatorul de detenție provizorie (IDP) a Inspectoratului de Poliție Căușeni se află în incinta Inspectoratului de Poliție Căușeni. Izolatorul dispune de 7 celule, dintre care 4 sunt funcționale. De asemenea, în cadrul izolatorului sunt amplasate baia, curtea pentru plimbări a persoanelor deținute, blocul alimentar, cabinetul medical și o încăpere/cameră de întrevederi/vizite/audieri cu ofițerii de urmărire penală/procurori/avocați.

În cadrul vizitei CpPT a purtat discuții cu Șeful Inspectoratului de Poliție Căușeni, ofițerul de serviciu și gardienii de serviciu din cadrul IDP al Inspectoratului de Poliție Căușeni. Discuțiile au fost axate pe scopul și obiectivele vizitei efectuate de către CpPT.

Membrii CpPT a solicitat informații generale despre instituție și problemele majore cu care se confruntă instituția și/sau persoanele reținute/arestate. O parte din informație a fost prezentată pe parcursul vizitei, iar restul urma a fi expediată prin poșta electronică în cel mai scurt timp. Cu toate acestea după expirarea a 30 de zile de la desfășurarea vizitei, CpPT nu a recepționat informațiile solicitate adițional.

Problemele/impedimentele cu care se întâlnesc reprezentanții Inspectoratului de Poliție Căușeni, expuse de către reprezentanții Inspectoratului:

- Lipsa personalului medical în cadrul Izolatorului îngreunează substanțial asigurarea examinării medicale atât la etapa de parvenire, cât și la etapa de ieșire a deținuților/reținuților din Izolator;
- Resursele financiare bugetate pentru activitatea Izolatorului de detenție provizorie sunt insuficiente pentru buna desfășurare a activității acestuia;

CpPT a avut acces neîngrădit la registrele existente, oficiile și încăperile solicitate a fi vizitate.

În special, au fost vizitate/examinate:

Izolatorul de detenție provizorie:

- 4 celule funcționale,
- Celulele nefuncționale
- Camera de întrevederi/vizite/audieri (camera de anchetă),
- Curtea de plimbări,
- Cabinetul medical,
- Baia.

III. TRATAMENTUL DEȚINUȚILOR

1. În cadrul vizitei, analizând registrele din cadrul Inspectoratului, CpPT nu a întâlnit semne sau alegerii privind actele de tortură aplicate persoanelor reținute/parvenite/deținute în IDP Căușeni.
 - CpPT reamintește colaboratorilor poliției și conducerii IP Căușeni despre faptul că acțiunile de tortură, tratamentul inuman sau degradant sunt pedepsite conform art. 166¹ din Codul penal R.M.
 - CpPT, de asemenea, atrage atenția colaboratorilor poliției din cadrul IP Căușeni că, *Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale prevede obligativitatea polițiștilor, lucrătorilor medicali din cadrul IDP să întreprindă toate măsurile necesare indicate în Ordin, și în special să informeze imediat procuratura teritorială sau specializată privind maltratarile sau alte informații (plângeri, declarații) despre pretinse fapte de tortură, tratament inuman sau degradant admise în instituție sau în legătură cu serviciu.* Neîndeplinirea prevederilor Ordinului atrage după sine răspunderea disciplinară, conform legislației.
2. Un aspect îngrijorător pentru CpPT este deținerea persoanelor în Izolatorul de detenție preventivă/provizorie din IP Căușeni mai mult de 72 de ore.

Această problemă a deținerii persoanelor mai mult de 72 de ore ține de lipsa unui mecanism prin care angajații IDP Căușeni ar putea documenta persoana în termene restrânse. Analizând registrele, CpPT a constatat că practica de deținere a persoanelor mai mult de 72 de ore în Izolator continuă.

Respectarea standardelor CPT cu privire la plasarea în detenție provizorie a unei persoane pe un termen ce nu trebuie să depășească 72 de ore ar trebui să reprezinte o prioritate, or documentarea unei persoane nu ar trebui să fie o cauză/premisă de deținere a unei persoane în detenție mai mult de 72 de ore.

Un alt aspect ce ține de plasarea în detenție provizorie în cadrul IDP a persoanelor se referă la argumentul de ordin economic (șeful IDP Căușeni a declarat că obișnuiește la începutul săptămânii să aducă persoanele din Penitenciarul nr. 13 Chișinău pentru acțiuni procesuale și să le escorteze înapoi la sfârșitul săptămânii din considerentul economisirii carburanților). CpPT își exprimă îngrijorarea cu privire la acest aspect, deoarece termenul de 72 de ore destinat detenției provizorii este unul restrictiv și vizează cazurile excepționale tocmai din considerentul că Izolatoarele de Detenție Provizorie nu sunt și nici nu pot fi echipate corespunzător detenției unei persoane în condiții de minimă decență. Totodată, lipsa resurselor financiare nu prezintă un argument-scuza în favoarea încălcării de către stat a obligațiilor legale.

IV. GARANȚII ÎMPOTRIVA TORTURII ȘI ALTOR RELE TRATAMENTE

3. *Accesul la avocat.*

Garantia accesului la avocat a reținuților/arestatilor/detinuților reprezintă un criteriu foarte important întru respectarea drepturilor și libertăților persoanelor care se află în custodia statului, de aceea asigurarea accesului la avocat reprezintă o obligație pozitivă a statului guvernată inclusiv de prevederile art. 6 (3) lit. c din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În urma analizei minuțioase a registrelor și în urma discuției cu colaboratorii din cadrul IDP Căușeni, CpPT a conchis că nu există anumite probleme cu privire la asigurarea accesului la avocat. Intrevederile/audierile au loc într-un cabinet separat din interiorul izolatorului, cabinet special destinat acestor activități procesuale și întrevederilor.

4. Examinarea medicală.

La momentul vizitei, IDP Căușeni nu are un angajat cu atribuții medicale, fapt ce îngerează substanțial asigurarea și respectarea garanției examinării medicale. Din discuțiile cu colaboratorii IDP Căușeni, CpPT a concluzionat că examinarea deținuților/reținuților are loc în cadrul Spitalului Raional. Această situație comportă pe de o parte problema asigurării confidențialității medicale (deoarece reprezentanții IDP Căușeni au declarat că examinarea medicală se efectuează exclusiv în prezența unui colaborator de poliție). Mai mult decât atât, toate fișele de examinare medicală sunt păstrate într-o mapă provizorie. Toți angajații Izolatorului au acces la această informație. Aceste fapte trezesc îngrijorarea privitor la posibilitatea documentării leziunilor corporale sau expunerea de către reținuți ale altor plângeri de ordin confidențial/ medical. Iar pe de altă parte - problema periodicității respectării acestei garanții atât la intrare în izolator cât și la ieșire (deoarece CpPT a conchis că examinarea medicală are loc doar la necesitate, în cazuri excepționale), deși conform recomandărilor CPT¹ și instrucțiunilor aprobate prin ordinul MAI, persoanele reținute trebuie *intervievate și examinate fizic corespunzător de personal medical calificat într-un interval de pînă la 24 de ore de la admiterea în detenție în scopul garantării că orice leziuni trumatice ale persoanei, cât și declarațiile legate de circumstanțele producerii acestora – sunt înregistrate fără întârziere.*

5. Din declarațiile reprezentanților Inspectoratului persoanele deținute pot oricând adresa/depune plângeri la șeful Inspectoratului sau prin intermediul șeful Inspectoratului către procuror/ familie persoane apropiate. Cu toate acestea CpPT **nu a putut constata/identifica în cadrul izolatorului/inspectoratului o procedură/mecanism clar care se aplică în cazul plângerilor confidențiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/ alegații la tortură pretinse a fi suferite în izolator sau din momentul reținerii a persoanelor.**

V. CONDIȚIILE DE DETENȚIE

6. Celulele

În urma monitorizării condițiilor de detenție din cele 4 celule practicabile, au fost observate următoarele:

- Standardul de suprafață (7 m² având cel puțin 2 m între pereți și 2,5 m între pardoseală și plafon, fără a cuprinde blocul sanitar pentru o persoană) nu este respectat. Chiar dacă în unele celule de detenție erau, de facto, un număr de persoane conform standardelor, numărul paturilor existente în celule era mult mai mare;
- Aerisirea naturală a spațiilor (celulelor) și aerisirea artificială funcționează satisfăcător, dar sistemul de ventilare este conectat foarte rar din cauza zgomotului puternic, și la momentul vizitei era deconectat.
- Celulele sunt iluminate natural nesatisfăcător, persoanele deținute în IDP nu au posibilitatea chiar și să citească la lumina zilei. Lumina artificială este insuficientă, atât din punct de vedere a numărului surselor de lumină, cât și ca intensitate;
- Paturile din celule și saltelele sunt într-o stare bună, dar cu regret lenjerie nu este asigurată;
- Deținuții au acces la apă menajeră în celule;
- Celulele dispun de veceu și lavuar delimitat de un prete de 1 metru. Veceul este deschis și nu asigură condiții decente și intimitate. În celulă persistă un miros specific neplăcut din cauza stării neigienice a veceului;
- Celulele sunt asigurate cu încălzire centralizată pe timp de iarnă.

¹ Documentarea și raportarea dovezilor medicale de maltratare. <https://rm.coe.int/16806ccc3b>

7. **Alimentația reținuților.** În privința alimentației, administrația izolatorului a afirmat existența unui contract de prestări servicii cu o companie ce furnizează servicii de alimentare a persoanelor de 3 ori pe zi, și că zilnic. Persoana responsabilă, face comandă către agentul economic cu privire la numărul de porții.
8. **Curtea de plimbare.** Spațiul pentru plimbarea deținuților este acceptabil, însă nu are acoperiș în caz de plimbări pe timp de ploaie sau zăpadă. Din spusele angajaților, reținuții au dreptul pentru o oră de plimbare în fiecare zi.
9. **Asistența medicală.**

Având în vedere faptul că actulamente în cadrul IDP Căușeni nu este angajată o persoană cu atribuții medicale, asigurarea asistenței medicale conform standardelor este practic imposibilă. Echipa de monitorizare nu a avut acces la registrele medicale, deoarece acestea nu se completează. Din declarațiile colaboratorilor IDP Căușeni, CpPT a conchis că fișele de examinare se completează de către medicii din cadrul Spitalului Raional dar acestea nu sunt inserate în cadrul unor registre speciale de examinare medicală. Acest fapt inclusiv creează dubii/confuzii cu privire la periodicitatea examinării medicale dar și sistematizării/contabilizării cazurilor de leziuni sau alte violențe.

CONSTATĂRI:

1. CpPT a avut acces neîngrădit la oficiile, încăperile și registrele solicitate a fi vizitate/consultate;
2. Nu sunt actualizate panourile informative din cadrul Inspectoratului cu privire la instituțiile ce pot fi apelate în caz de încălcări ale drepturilor persoanelor reținute/deținute;
3. CpPT nu a întâlnit semne sau alegații privind actele de tortură aplicate persoanelor reținute/parvenite/deținute în IDP Căușeni;
4. Există practica folosită de către Inspectorat, când persoanele nou-venite sunt deținute în IDP mai mult de 72 de ore;
5. Registrele din cadrul Izolatorului nu sunt standartizate și nu sunt indeplinite cu acuratețe;
6. Persoanele reținute/deținute au posibilitatea de a contacta/suna gratuit o rudă sau alte persoane apropiate. Însă, în astfel de cazuri nu este clar care este mecanismul/procedura stabilită;
7. La momentul reținerii persoanelor reținute li se explică drepturile sale și li se înmânează copia de pe procesul verbal unde pe partea verso sunt indicate drepturile persoanei reținute. Însă, la plasarea în Izolator de detenție preventivă, persoanele reținute nu primesc de la colaboratorii poliției alte explicații scrise/verbale despre drepturile/obligațiile nemijlocite legate de perioada de reținere în Izolator propriu-zis;
8. Examinarea medicală la intrare și ieșirea din Izolator nu se realizează de către personalul angajat, deoarece actulamente funcția este vacantă. Deși colaboratorii IDP Căușeni au declarat că examinarea se face la Spitalului Raional Căușeni, aceasta vizează cazurile excepționale și nu reflectă respectarea garanției de examinare medicală în maxim 24 de ore atât la intrare cât și la ieșirea deținuților.
9. Registrele de evidență a fișelor medicale nu se află la punctul medical din cadrul Izolatorului. Acces la fișele medicale au toți angajați din cadrul Izolatorului.

10. Confidențialitatea examinărilor medicale în cadrul instituției medicale nu este asigurată, fiind realizate în prezența obligatorie a colaboratorului de poliție.
11. Registrul de evidență al leziunilor traumatice nu este disponibil;
12. Nu a fost constatată/identifică în cadrul Izolatorului/Inspectoratului o procedură/mecanism clar care se aplică în cazul plângerilor confidențiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/ alegații la tortură pretinse a fi suferite în Izolator sau din momentul reținerii a persoanelor;
13. Standardul de suprafață (7 m2 având cel puțin 2 m între pereți și 2,5 m între pardoseală și plafon, fără a cuprinde blocul sanitar pentru o persoană) nu este respectat;
14. Aerisirea naturală a spațiilor (celulelor) și aerisirea artificială funcționează periodic ;
15. Celulele nu sunt iluminate natural satisfăcător, persoanele deținute în IDP nu au posibilitatea chiar și să citească la lumina zilei. Lumina artificială este insuficientă, atât din punct de vedere a numărul surselor de lumină, cât și ca intensitate;
16. Reținuții/Deținuții nu sunt asigurați cu lenjerie de pat și seturi igienice (pentru bărbierit, pasta/periuțe de dinți, săpun). Saltelele sunt într-o stare nesatisfăcătoare;
17. Instalațiile sanitare din celule nu corespund exigențelor sanitaro-igienice;
18. Persoanele reținute/deținute petrec timpul în aer liber 1 oră pe zi;
19. Fișelor informative pentru deținuți nu conțin informație relevantă dreptului la examinare medicală, inclusiv independentă.

RECOMANDĂRI

1. Informarea colaboratorilor despre activitatea și atribuțiile Consiliului pentru Prevenire a Torturii;
2. Actualizarea panourilor informative din cadrul Inspectoratului cu privire la instituțiile ce pot fi apelate în caz de încălcări ale drepturilor persoanelor reținute/deținute;
3. Identificarea unor proceduri/mecanisme clare în cadrul Izolatorului/Inspectoratului de Poliție Căușeni privind plângerile confidențiale adresate de către deținuți procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/ alegații la tortură pretinse a fi suferite în izolator sau din momentul reținerii a persoanelor;
4. Asigurarea persoanelor reținute/deținute cu informații în scris despre drepturile de care dispune prin art. 64 din Codul de procedură penală, inclusiv dreptul de a tăcea și de a nu mărturisi împotriva sa, precum și explicarea drepturilor și obligațiile acestora, inclusiv pe perioada deținerii în izolator;
5. Excluderea cazurilor de deținere a persoanelor în incinta izolatorului de detenție provizorie mai mult de 72/48 de ore;
6. Asigurarea condițiilor materiale minime de detenție în Izolatorul Inspectoratului de Poliție Căușeni, în special:
 - Reamenajarea paturilor în celule conform standardelor (7 m2 având cel puțin 2 m între pereți și 2,5 m între pardoseală și plafon, fără a cuprinde blocul sanitar pentru o persoană/pat !);
 - Delimitarea totală, de la podea până la tavan, a toaletelor din celule;
 - Asigurarea persoanelor deținute cu lenjerie de pat și seturi igienice (pentru bărbierit, pasta/periuțe de dinți, săpun);
 - Asigurarea celulelor cu iluminarea artificială suficientă, inclusiv pentru a citi;

7. Identificarea soluțiilor privind posibilitatea amenajării unui acoperiș de protecție și a unor scaune sau bănci pe timp de ploaie/ninsori a persoanelor deținute în izolator, în siguranță;
8. Identificarea soluțiilor privind oferirea persoanelor reținute petrecerea la aer liber/plimbări mai mult de o oră pe zi;
9. Informarea CpPT privind măsurile luate în vederea implementării recomandărilor sau a măsurilor și termenii de implementare ale acestora, conform legii;
10. **Identificarea urgentă a soluțiilor de angajare a unei persoane cu atribuții medicale în vederea asigurării garanției examinării medicale atât la intrare cât și la ieșire;**
11. Asigurarea funcționalității (spațiilor necesare) punctului medical în corespundere cu Ordinul MAI nr. 31 din 27.01.2004 despre instituirea, amenajarea și înzestrarea punctului medical al comisariatului de poliție rațional în vederea examinării medicale confidențiale.
12. **Asigurarea examinării medicale obligatorii, în condiții de confidențialitate pentru fiecare reținut la intrare/ieșire în/din izolator;**
13. Asigurarea respectării prevederilor Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant, înregistrat la Ministerul Justiției al Republicii Moldova nr. 969 din 20 martie 2014 (Ordinului MAI nr.408 din 31.12.2013);
14. Asigurarea securității datelor personale cu caracter medical.
15. Completarea fișelor informative pentru deținuți cu informație relevantă dreptului la examinare medicală, inclusiv independentă

Data aprobării:

22 mai 2018

Prin prezenta semnătură, confirmăm că acest raport a fost elaborat și aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT)

- **Mihail Cotorobai, președintele Consiliului**

- **Maia Bănărescu, membră Consiliului**

- **Mihail Gorincioi, membru Consiliului**

- **Svetlana Doltu, membră Consiliului**

- **Ceslav Panico, membru Consiliului**

- **Oxana Gumennaia, membră Consiliului**

